

glavne napake Kaline, potem pa sledi odlomek o zlogotvornem *l* in *r*. V Reznu je prešel zlogotv. *l* kakor v slovenščini in maloruščini v *ow*. Izgovor zlogotv. *r*-a ni v vseh bolgarskih narečjih enak; v nekaterih narečjih je sličen onemu nekaterih slov. narečij. Daljša usoda zlogotvornega *r*-a in *l*-a je v bolgarskem nar. različna; opazujemo lahko iste prikazni kakor v slovenščini in v velikem delu srbohrv. Zlogotv. *r* ostane, pred *l* se je razvil novi polglasnik, ki je v zapadnih nar. slično slovenskemu radi *l*-a prešel v *o* (rekol). Ker je bil v skupini *čr* izgovor neroden, prešel je *čr* v *cr* ali pa se je *č* ohranil in izgovor s tem olajšal, da je nastalo *čer* in analožno iz *žl* — *žel*. Ta *e* seveda ni namestnik polglasnika. Paralelo imamo v slov., kjer je iz *čre* nastalo *če* ali *čere* (čež m. črež; dandanes pišemo pač zopet črež). — Z ozirom na reflexe praslovenskih skupin *tj* in *dj* razločujemo v bolgarsčini tri dijalektske skupine; *šč* sega južno do solunske okolice. Opazuje se pa v macedonskem narečju, da pri *šč* izginjuje *č*, torej nam. *ščo* — *šo*; paralela je v zapadnem slov. narečju, ki spremeni vsak *šč* v *š*. Staroslovenščina je bila, kolikor se poštevejajo namreč macedonska narečja, z ozirom na *št* in *žd* (za *tj* in *dj*) skrajnje južno narečje, v neposredni bližini Soluna. — Zjednačenje staroslovenščine s katerikoli macedonskim narečjem v jezikovnem oziru ovira njihov različni značaj gledé na epentetični *l*. Čista staroslovenščina IX. stoletja je imela v vsem obsegu epent. *l*. Današnja bolgarska narečja ga ne poznajo. Osamljeni primeri so se urinili iz srbščine. Bolgarsčina pa ni bila vedno brez epent. *l*-a. Ko se je staroslovenščina povzdignila v cerkveni jezik, bil je epent. *l* še ohranjen, v XI. stol. pa, iz katerega imamo spominike, bilo je v bolgarskem in macedonskem narečju prejšnje stanje že precéj premenjeno. Izginjanje epent. *l* ni zgolj glasovni proces, kakor prehod *l*-a v *j* v slovenskem beneškem narečju, temveč je rezultat morfološkega zjednačenja. Tudi v slov. junskem narečju je epent. *l* izginil v vseh glagolskih oblikah, dasi tukaj *l* ne preide v *j*; ne govori se samo *povabjen*, *oblubjen*, temveč tudi *po'rapjen* (z ' je zaznamovan izpad guturala, ki se tu ne izgovarja), *rapje*; pri samostalnkih pa se je epent. *l* ohranil: *rapla*. Precejšnja razlika takozvanih panonskih spominikov gledé na epent. *l* je deloma dialektsko utemeljena. (Konec.)

Sonder-Abdruck. *Archiv für slavische Philologie*. Herausgegeben von V. Jagić. XVIII. B. Berlin, Weidmannsche Buchhandlung. Nekrolog. Dr. Vatroslav Oblak. Na petih straneh nam podaje slavni urednik „Archiva“ jako pristrčen, dejal bi, z očetovsko ljubeznijo pisan nekrolog, posvečen rajnemu Oblaku. Kar je umevno ob sebi, Jagić označuje zlasti razmerje Oblakovo do njega samega, kaže pa tudi dovolj pokojnikovo delo-

vanje in teženje, nade, katere je vzbujal, in podaje še kratke črtice pokojnikovega kratkega življenja. Spisu je pridejana slika, kakoršno smo objavili tudi mi. — Tako je v „Archiv“ neizbrisljivo zarisan spominik slavnega pokojnika, čegar zgodnja smrt je nezgoda za njega samega, pa tudi za njegov narod. — Ob koncu izraža pisatelj Jagić željo, da bi se pokojniku postavil skromen grobni spominik. Doneske sprejema uredništvo pa tudi založništvo „Archiva“.

Glagolica v Selcih.

(Konec.)

2. Liber mortuorum je bil vezan v 4° pergamen; tako imamo dva lista, na katerih so zapisana razna blagoslovila. Ta rokopis je še mlajši nego prvi. Oblike n. pr. „primisi“ kažejo na ikavski vpliv. To ni nič čudnega, saj je bila vshodnja in srednja Istra središče glagoljašem.¹⁾ In tam se stari jat dosledno izgovarja za *i*.

3. Liber baptizatorum je bil vezan v iste oblike pergamen kakor preje omenjeni liber mortuorum. Rokopis je vidno starejši od poprejšnjega, jako razdrapan. Jedna molitev, ki se dá s trudom prebrati, kaže, da je v rokopisu sveta maša za dan sv. Barnabe (dné 11. junija).

4. Urbarium sti Thomae je bil vezan v star latinski popisan pergamen, kateremu je knjigovez samo v koliker je bil prekratek, pridejal glagolski pergamenov odrezek. Tudi ta odrezek je del misala. Na njem se nahaja oddelek svete maše za praznik svetega „Timotêe, Ipolita in Šimforijana“ (dné 22. avgusta).

Jezikovno važni niso ti rokopisi, pač pa je znamenito, da se v dolini, ki je imela svoje gospodarje v bavarskem Fraizingu, dobé stari glagolski spominiki.

Resnici ne škodi nobena stvar bolj, nego jalove podmene, katerim je srce oče, domišljija pa mati. To pa smemo pač z gotovostjo sklepati, da je imela svoj čas tudi kranjska dežela svoje glagoljaše. Brez dvojbe je glagoljanje dedščina iz časov svetega Cirila in Metoda. Čim več starih spominikov v tem oziru najdemo v svoji ožji domovini, tem lože nam bo spoznati pota, po katerih smo jo prejeli, ohranjevali in naposled izgubili.

J. Sovran.

¹⁾ Prim. Dr. V. Jagić. *Glagolitica*. Wien 1890. Denkschriften der Akademie der Wissenschaften in Wien. Phil. hist. Classe Band XXXVIII. — Jagić navaja ondi J. Pastrića, drja modroslovja in bogoslovja in profesorja dogmatskega in polemikega bogoslovja pri propagandi v Rimu, l. 1688. pričeti zapisnik onih krajev, kjer se je tedaj še glagolski maševalo. Zapisnik je pisan „in gratiam, decus, utilitatem tum nationis illyricae in Dalmatia, tum quoque cleri Glagolitarum.“ Največ krajev v zapisniku je iz vshodnje in srednje Istre; s Kranjskega Pastrić ne omenja nobenega kraja več.